

Roma i l'Església a Catalunya es retroben

Una sèrie d'esdeveniments d'aquest any 2010 mostren un retrobament entre Roma i l'Església Catòlica a Catalunya. Fets, paraules i gestos eclesials altament significatius ho indiquen. El Vaticà redescobreix la Catalunya cristiana. La Catalunya catòlica s'apropa a Roma. L'agenda d'esdeveniments, alguns ja ocorreguts i els altres previstos, és molt densa.

Dies 20 i 21 de gener. L'arquebisbe Gianfranco Ravasi, president del Pontifici Consell de la Cultura, visita Barcelona. És convidat pel cardenal Lluís Martínez Sistach i la Fundació Joan Maragall (FJM) amb motiu dels vint anys de la seva creació. La seva estada és molt intensa i cordial. És profitosa per a ambdues parts. Ravasi queda molt impressionat per l'activitat social i eclesial de la capital de Catalunya, per la seva reunió amb el patronat de la FJM, per la seva trobada a la Facultat de Teologia de Catalunya, per la seva conferència a la Pedrera d'Antoni Gaudí, per la seva visita a la Sagrada Família. La FJM comparteix plenament la proposta de Benet XVI i del mateix Ravasi de constituir l'atri dels genèls establint i consolidant el diàleg entre l'Església i la cultura contemporània. També la VI Jornada del Grup Sant Jordi de Promoció i Defensa dels Drets Humans, impulsat al seu origen per l'enyorat bisbe Joan Carrera, tractarà el proper 20 de novembre sobre *Fonament particular i valua universal: Cultura i Església*, en el 25è aniversari del document *Arrels Cristianes de Catalunya*.

Dia 23 de gener. Beatificació del sacerdot màrtir Josep Samsó i Elias (1887-1936) a la basílica de Santa Maria de Mataró. Presideix l'arquebisbe Àngelo Amato, prefecte de la Congregació Pontifícia per les Causes dels Sants.

Dia 21 de febrer. El cardenal Antonio Cañizares, prefecte de la Congregació pel Culte Diví des del 2008, intervé en la primera conferència del cicle quaresmal a la basílica de la Puríssima Concepció convidat pel seu rector Ramon Corts. El cardenal Cañizares, des que ha deixat Toledo i està a Roma, adopta una postura més cordial respecte a l'Església a Catalunya.

Dia 3 de març. El cardenal Claudio Hummes, franciscà i prefecte de la Congregació per al Clergat, assisteix a la Facultat de Teologia de Catalunya a una jornada sobre el sacerdot, en plena celebració de l'any sacerdotal convocat pel Papa. Els ponents tracten sobre la dimensió espiritual, teològica i pastoral de la vida dels capellans en el món d'avui. La Facultat de Teologia destaca per la seva activitat docent i acadèmica amb sessions de primer nivell internacional. Un exemple recent és el simposi sobre el Jesús històric i el Crist de la fe. Ha comptat amb les intervencions de Daniel Marguerat, Francesc Torralba, Jörg Frey, Agustí Borrell, Larry Hurtado, Armand Puig, Gerd Theissen i Salvador Píe-Ninot.

Dies 25-27 d'abril. Beatificació del caputxí Josep Tous Soler (1811-1871). El cardenal Tarcisio Bertone, secretari d'estat del Vaticà, salesià, presideix la cerimònia. Durant la seva estada de tres intensos dies a Catalunya visita la Sagrada Família, el Monestir de Montserrat i Igualada. El rei Joan Carles dina amb Bertone al Palauet Albéniz de Barcelona. També hi assisteixen el cardenal Lluís Martínez Sistach, l'abat Josep M. Soler, el nunci Renzo Fratini i el cap de la Casa del Rei. Així ho informa www.catalunyaareligio.cat, un imprescindible web informatiu i d'opinió.

Dies 23-25 d'abril. El rector major de la Congregació Salesiana, Pascual Chavez, visita Barcelona en el 125è aniversari de l'estada de Don Bosco a la capital catalana. Chávez és consultor de la Congregació per a l'Educació Catòlica de la Santa Seu, president de la Unió de Superiors Generals i està molt ben relacionat amb el també salesià Bertone.

A l'agenda queden anotats dos esdeveniments rellevants per al futur immediat:

Dies 3-5 d'octubre. Trobada interreligiosa internacional per la pau impulsada per la Comunitat de Sant Egidí, organització catòlica liderada per Andrea Riccardi, laic ben relacionat amb el Vaticà i amb sectors eclesials i cívics de Catalunya. Serà la segona vegada que té lloc a la capital catalana. L'any passat es va celebrar a Cracòvia.

Dia 7 de novembre. Visita del papa Benet XVI a Barcelona. Consagrarà el temple de la Sagrada Família. Serà una visita fascinant, segons el portaveu de la Santa Seu, el jesuïta Federico Lombardi.

di. La família i l'auri dels gentils constituïran els eixos del missatge papal. La profecia d'Antoni Gaudí —«La Sagrada Família serà punt de referència per al món sencer»— serà plenament realitzat amb la visita del Sant Pare.

Conclusions:

1. La impressió que els visitants procedents de Roma adquiriran de Catalunya i de l'Església catalana és excel·lent. Trenquen tòpics i prejudicis. S'hi senten ben acollits i, fins i tot, emocionats. El cardenal Bertone, número dos del Vaticà, ha confessat: «Estic molt content d'estar a Montserrat, a Barcelona i a Catalunya. Explicaré al papa Benet XVI tot el que he viscut aquests dies a Catalunya, sobre tot la comunió de tots amb el Papa que m'heu manifestat en aquests dies que he estat a Catalunya».
2. L'Església catalana s'ha pogut explicar en aquests esdeveniments per si mateixa, directament, sense intermediaris. Els representants vaticans han pogut tenir informació de primera mà i sense filtres.
3. Els representants romans han quedat impressionats per l'estil i la participació de les celebracions litúrgiques que, junt amb les actuacions solidàries, són formes substancials d'expressió de la fe cristiana.
4. L'Església a Catalunya constitueix davant els ulls de Roma una realitat amb personalitat pròpia, aperturista, dialogant i conciliar. És un model que, a diferència del predominant a Madrid, no es basa en interpestives emissores de ràdio, ni en manifestacions al carrer, ni en el predomini de grups fortament dretans com els neocatecumanis de Kiko Argüello.
5. La relació de l'episcopat català i el poder polític català es manté d'una manera respectuosa des del restabliment de les institucions estatutàries. La postura, però, d'ERC i IC respecte a la institució eclesial pot ser qualificada, com a mínim, de freda.
6. Es dona una coincidència d'interessos davant el fet eclesial i religió entre sectors laicistes anticlericals i sectors ultracatòlics. Aquests queden descol·locats en aquesta nova situació dialogant i conciliar entre Roma i l'Església a Catalunya.
7. Un dels interrogants que queda obert és fins a quin punt, els actuals bisbes de les diòcesis catalanes sintonitzen amb la nova situa-

ció, tenen capacitat de lideratge, practiquen una acció conjunta i són fidels a la unitat pastoral de l'Església a Catalunya com demana el Concili provincial de la Tarraconense.

Polèmics nomenaments episcopals

Un altre interrogant que queda obert en aquesta hipotètica i pressumible nova relació cordial i de comprensió entre Roma i l'Església a Catalunya és la de si incidirà o no en el nomenament de bisbes. El sistema de nomenament de bisbes és polèmic. Sobretot en aquelles situacions eclesials i cíviques més complexes. Hi ha més secret i obscurantisme que transparència i discreció en aquests processos. Hi ha una oligarquia episcopal que s'imposa a la participació dels laics, dels sacerdots i, fins i tot, del conjunt dels bisbes.

Els sectors crítics argumenten la seva postura aportant citacions de fort contingut eclesial i històric. «Quan ningú no sigui donat com a bisbe als qui no el vulguin. Cal cercar el desig i el consentiment de la clerecia, del poble i dels homes públics» (papa Celestí I). «Que no s'imposi al poble un bisbe no desitjat» (Sant Cebrià, bisbe de Cartago). «Que s'ordeni com a bisbe a aquell que, essent irreprotxable, hagi estat escollit per tot el poble» (Sant Hipòlit, bisbe de Roma).

El mal ve de lluny. Així consta en la documentació de l'Arxibisbe Secret Vaticà. Hi ha influències cardenals. Pressions polítiques. Interferències disfressades d'inspiracions de l'Esperit Sant. L'entorn del Papa s'imposa al mateix Papa. Un home tan poc sospitós com Vicente Cárrel Ortú, pronotari apostòlic, ho explica en el pròleg de *La Setmana Tràgica de 1909* del mossèn i historiador Ramon Corts i Blay.

Una citació aclaridora serveix d'exemple. Els personatges d'aquest episodi són Pius X (1835-1914) i el cardenal Rafael Merry del Val (1865-1930), secretari d'Estat. A partir de la documentació aportada per Corts, Cárrel Ortú fa un comentari revelador: «Sobre el Papa varen influir —escrui— les pressions que rebé dels seus més directes col·laboradors. Merry del Val no fou un executor fidel de les decisions del Papa, com han dit alguns historiadors. En més d'una ocasió va

aconseguir imposar la seva pròpia línia política al mateix pontífex en els afers d'algunes nacions que li interessaven personalment de forma més directa i va intervenir molt directament en el nomenament de bisbes i altres qüestions».

Pati dels gentils per al segle XXI

L'arquebisbe Gianfranco Ravasi, com a «ministre» de cultura del Vaticà, ha explicat a Barcelona el diseg del papa Benet XVI adreçat a la Cúria Romana d'impulsar una fundació o departament al si del dicasteri de la Cultura que sigui el que era l'atri dels gentils a l'antic temple de Jerusalem: un espai de trobada i diàleg entre creients i no creients per al segle XXI.

La visita i les paraules de l'arquebisbe Ravasi constitueixen un aval a l'actuació intel·lectual i cívica que la Fundació Joan Maragall (FJM), amfitriona de l'arquebisbe, realitza des de fa vint anys. És la tasca de construir ponts de diàleg i entesa a Catalunya entre fe i ciència, entre creients i agnòstics, entre Església i cultura contemporània. La FJM és un atri dels gentils, tal com el somien Benet XVI i monsenyor Ravasi.

També pot dir-se que el monestir de Montserrat té a Catalunya, històricament i avui dia, aquest paper d'atri dels gentils com ho havia estat ja durant la dictadura. Un lloc de trobada per als que pregunten, reflexionen, dialoguen, busquen.

Hi ha tants exemples! Pot deixar-se constància d'un cas profundament entranyable. El filòleg i vell activista polític, Jordi Carbonell (Barcelona, 1924), fou creient i fervorós catòlic durant la seva infantesa. Va perdre aquella fe infantil quan, de jove, s'incorporà a la Universitat. Ara, l'avi Carbonell ha tornat a creure després del xoc que li produí la mort (2005) de la seva molt estimada esposa Hortènsia Curell. Així ho ha explicat ell mateix a la Facultat de Teologia de Catalunya, en unes sessions per a «tornar a creure» en què intervé mossèn Xavier Morlans el qual acaba de publicar *El primer anunci* (Cuadernos Aeca).

La biografia de Jordi Carbonell, tant en períodes de fe com en el llarg període d'agnosticisme, està estretament vinculada al monestir

de Montserrat. Ho està a través del *Serra d'Or*, els anys seixanta, de la seva amistat amb l'abat Aureli Maria Escarré i, després, amb el monjo Josep Massot. «A Montserrat em sento com a casa», diu. Jordi Carbonell també coneix la germana Teresa Forcades. La monja li dedica un dels seus llibres amb aquesta dedicatòria: «Amb el desig i una pregària que ens uneix en el camí fascinant de cercar Déu». I ell dedica el seu llibre *Horitzis* (Proa) al seu amic Morlans: «A Xavier Morlans, que m'ha acostat a Jesús, amb agraïment i afecte».